

MV936K Správní věda

6. přednáška 11.5.2022

Reformní procesy ve veřejné správě.

Reforma veřejné správy v ČR v evropském kontextu.

doc.JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.

Změny ve veřejné správě

- vyvolávány změnami ve společnosti nebo v podmínkách působení veřejné správy.

Iniciátorem změn (reforem, modernizace) - oblast správní politiky, která vychází z přijatých hodnot (politické, ekonomické, sociální, kulturní...), a napomáhá formulování cílů a úkolů pro oblast VS (jejího systému či subsystémů),

- a to na základě získaných informací a analýz,
- ve snaze zefektivnit výkon veřejné správy, přispět k demokratizaci, vyšší pružnosti, zjednodušení, úspornosti.
- Někdy se hovoří o oboru „teorie reforem VS“.

Transformace a reforma VS

- Transformace – základní, systémová změna VS, a to v politických, ekonomických a sociálních souvislostech. (viz u nás období změn po r. 1989).

Zpravidla vyžaduje změny ústavních základů, hlavních právních předpisů upravujících organizaci a činnost VS, ale i dalších regulací.

- tedy změna základních vlastností správního systému, jeho východisek (např. přeměna nedemokratické VS v demokratickou)

Neprobíhá ve stejnou dobu ve všech zemích, nevyznačuje se periodicitou.

Transformace a reforma VS

- Reforma VS – odehrává se v rámci základních východisek VS, tedy akceptace určitého druhu demokracie, právního státu, správní kultury, vztah mezi správou a ekonomikou.
 - Na rozdíl o transformace probíhá ve všech státech. V moderních průběžně – snaha po vyšší výkonnosti, službě občanům + nové výzvy a možnosti (z oblasti managementu, informatiky).
 - Otázka – jak cíleně, záměrně, koordinovaně.
 - Musí být politická vůle, jež určuje také formy, postup, rámec, resp. který subjekt pověřen přípravou a realizací.
 - Problém změn po volbách – otázka kontinuity.

Transformace a reforma VS

- Reforma VS – jde o určitý proces.
- Cesta od záměru, přes strategii, cíle, časový rámec.
- Příprava velmi významná – určuje kvalitu a do značné míry úspěch reformy.
- Jde o proces racionálního rozhodování, na základě jasného zadání, vycházejícího z analýz a potřebných dat. Vhodné využívání zahr. zkušeností, expertů, poradních orgánů. Výsledkem - model reformy, postup, fáze.
- Schválení příslušnými orgány.
- + jasná odpovědnost, institucionální strukturovanost, koordinace, pravidelné hodnocení postupu.

Reforma VS

- V širším smyslu = je výrazem dynamiky vývoje VS – reakce na měnící se potřeby společnosti.
- V užším smyslu = komplex vzájemně propojených změn v organizaci, legislativě a ekonomickém fungování a případně i prostorovém uspořádání VS.

Hlavní cíle reforem

- Prohloubení demokratického charakteru VS,
- Lepší uplatnění principů právního státu, zapojení občanů,
- Vyšší efektivnost VS (nižší náklady),
- Zdokonalení struktury VS,
- Uplatnění *modernizace a informatizace* (tj. implementace moderních informačních technologií) ve VS
(*eGovernment* = správa věcí veřejných pomocí moderních elektronických nástrojů – Czech Point, datové schránky, základní registry...)
- Zvyšování správní kultury a etiky včetně uplatňování principů dobré správy.

Kritéria a témata správních reforem

- Zvyšování participace občanů na výkonu VS
- Uplatnění decentralizace a subsidiarity ve VS
- Fiskální decentralizace
- Modernizace VS a zvyšování předpokladů pro objektivní hodnocení a měření její činnosti
- Uplatňování výkonového financování
- Důraz na pojetí veřejné správy jako služby
- Využívání outsourcingu ve VS
- Změny v územním uspořádání VS
- Podpora sdružování územních samospráv
- Zvýšení kontroly VS
- Rozšířené využívání specializovaných správních systémů
- Vytváření správních struktur nebo jejich přizpůsobování potřebám strukturální politiky

Související pojmy:

„modernizace“:

zdokonalování organizační struktury, jakož i hledání a zavádění dokonalejších postupů, metod a technik činnosti VS.

„adaptace“:

na nové podmínky – viz příprava VS na připojení k EU ve všech potřebných souvislostech (politické, právní, ekonomické, finanční, personální,...).

V obou případech jde o neukončené, průběžně probíhající procesy.

Reformy VS na území ČR

- První správní reformy v Evropě, i na území ČR, souvisely s centralizací správy, profesionalizací a objektivizací výkonu správy a vznikem byrokracie
 - dovršení těchto procesů koncem 18. století a 1. po. 19 století v souvislosti s přijímáním ústav, úpravou základních práv, uplatňování dělby moci a hierarchie práva.
- V oblasti územní VS měl význam vznik samosprávy.

Reformy VS na území ČR

Období:

- 1849-1938
 - Vysoká míra stability VS, centralizace, byrokratizace, regulace (interní akty, poté zákonná úprava)
 - Vznik ČSR – zvýšení demokratičnosti, přibližování pracovněprávní úpravy a státní služby, zvýšené uplatnění samosprávných prvků. Převzata dřívější „kultura“.
 - Meziválečné období – rozšíření okresní samosprávy na celé území, pokus o župní zřízení.

Reformy VS na území ČR

- Po 2. světové válce
 - změny územního uspořádání VS
 - Rozšíření ingerence státní správy do různých oblastí společenského života,
 - V letech 1945-1950 byla samospráva transformována a nakonec likvidována, pak lze hovořit jen územní státní správě.
 - Silná centralizace (včetně řízení ekonomiky, řízení z jednoho mocenského centra), odstranění režimu státní služby (s výjimkou armády a bezpečnostních složek).

Změny po roce 1989

- **Po roce 1989:**

- Odstraněno explicitní podřízení státní správy politické moci, uplatněn model dělby moci, VS jako služba občanům,
- Obnovena územní samospráva (obecní, o dekádu později krajská + regiony soudržnosti), zrušeny národní výbory,
- Od r.2002 okresní úřady nahrazeny obcemi s RP,
- Prosazování evropských principů a trendů (deregulační procesy /vedoucí k ke zvýšení regulace/, tendence k prohlubování samosprávy, právní úprava úředníků ÚSC, státní služby, informatizace, e-government, zakotvení principů VS a dobré správy, ...), vliv RE a příprava na vstup do EU.

Cíle reformy po roce 2000

(dle dokumentů vlády - 2002):

- přesunutí kompetencí z centrální úrovně státní správy na regionální a místní úroveň,
- zvýšení efektivity výkonu ústřední státní správy (?),
- položit základy pro vytvoření stabilní, apolitické a profesionální veřejné správy,
- prosazování moderních informačních a komunikačních technologií a systémů.

Reforma probíhala v oblastech (záměr z roku 2002) :

- modernizace ústřední státní správy,
- reforma územní veřejné správy,
- reforma kvality veřejné správy,
- reforma postavení zaměstnance ve veřejné správě.

Koncepce Klienty orientovaná veřejná správa 2030

- Koncepce Klienty orientovaná veřejná správa 2030 (Koncepce) je strategickým materiálem, definujícím rozvoj veřejné správy v nadcházejícím desetiletí, tj. od roku 2021 do roku 2030. Její zpracování je uloženo [usnesením vlády č. 680/2014 ze dne 27. srpna 2014](#) ke Strategickému rámci rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014-2020 a o zřízení Rady vlády pro veřejnou správu (zápisy – viz stránky Ministerstva vnitra – mvcr.cz).

Prameny ke studiu:

- Skulová, S., a kol.: Základy správní vědy, 2. vydání, Brno: MU, 2014, kapitola , str. 199 - 210.
- Hendrych, D.: Správní věda; Teorie veřejné správy. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 47-55.
- Mates, P. a kol.: Reforma veřejné správy - sborník příspěvků. Praha: ASPI a.s., 2007. ISBN. 978-80-7357-300-3. EAN. 9788073573003.